GASETA DE VILAFRANCA

ANY I — 1 DE DESEMBRE DE 1926 — NÚM. 19

ELS VELLS PAPERS

Avui sortim a la via pública per tal de demanar una almoina per a aquesta Vilafranca d'ahir, propera i llunyana, oblidada i gairé inconeguda que sospitem. Ara que tots els esforços són en vistes a l'avui i al demà, voldríem aclarir una mica el nostre teló de fons, emboirat com és.

Hem dit de reconstruir la vila i, o! paradoxa, no sabem bo i res dels fonaments. El nostre Pere Regull, amb molt d'encert, parlava d'aquell *arxiu vilafranquí*, que ens manca i que convindria de constituir. La veu—talment com si clamés en ple desert—no ha estat per ara oïda o escoltada. Com l'enyorem, però, tot i no haver-lo gustat mai! Amb tot, no podem estar-nos d'exposar una idea que ens pessigolleja fa dies, la realització de la qual por ésser fàcilment entrepresa i en fóra l'excel·lent primera pedra: la desamortització dels vells manuscrits esparsos, dels papers esgrogueïts —lletres llibres de notes, etc.,—que romanen inèdits en les nostres cases particulars. Aplegar tot això: heus ací el que demanem.

Sovint, un plec de lletres no llegides mai, polsós, al fons d'un calaix, un feix de papers enrotllats que dorm anys i més anys en un recó d'armari enclouen dades interessants que poden capgirar el concepte en voga d'una època o bé obren de bat a bat la vida d'un home. Gràcies als vells papers ha estat permès d'elaborar la nostra història vilatana o nacional, incompletes encara; gràcies als arxius municipals, notarials o parroquials, tenim un bri de llum que esqueixa els segles que no tornaran; gràcies a la correspondència epistolar hem pogut conèixer intrigues o amicals relacions de corts reials o de ciutadans cèlebres; gràcies al paper imprés d'ara, el dia de demà un hom podrà estudiar per la cara i per la creu, de gruix i de biaix la nostra vida col·lectiva.

En la nostra història hi ha clapes que desorienten més d'una vegada els recercadors i els historiaires. Com ha dit A. Rovira i Virgili: «en pocs pobles hi ha tantes de coses inédites, tantes de coses que ningú no ha vist, tantes de coses que s'han de descobrir i encetar, i que només esperen els violadors benemèrits». La coneixença del passat és, per tant, fragmentària, potser inexacta i tot. Tant d'aquesta inexactesa com de la fragmentació tenim exemples en la nostra petita història vilafranquina.

El nostre interès, l'interès dels vilafranquins ha d'empènyer-nos a posar en clar les nostres llegendes, les èpoques borroses i la figura, massa sovint colosa als nostres ulls, d'aquells compatricis que han atès un pam més per damunt nostre.

Sabem que és una vasta tasca la de fer una vila nova dintre uns motllos tant consentits com ara els nostres, tasca a la qual tots havem de coadjuvar sense reserves. No serà per demés que entre els obrers de la vila futura, n'hi hagin d'ocupats en escrutar els temps pretèrits. És un recobrament integral, no pas parcel·lari el que anhelem: que paral·lelament als carreus totjust tallats s'amunteguin les nobles pedres velles; que al costat d'un home de demà hi hagi un home d'ahir—el futur imprecís recolzat en la glòria ancestral.

Aquest desig ens ha fet pensar en la possibilitat de reunir els papers arreconats. Llavors es podrà procedir a la lectura, a una escrupulosa selecció i catalogació per facilitar les tasques dels biògrafs i dels historiadors.

Una biblioteca popular

BENET.—Volem fundar una biblioteca, a la Societat. Quins llibres hi posaríeu, vós?

AURELI.—Noi, que vas depressa! Per a la vostra biblioteca, de l'últim que hauríem de parlar és dels llibres.

B.—Vós sempre dieu paradoxes. Ves si el principal no és els llibres, per a una biblioteca.

A.—Primer, preocupeu-vos del local. I si no teniu una habitació espaiosa, en la qual no us toquin la cadira quan passin pel darrera; on no s'hi noti fret a l'hivern ni us ofegueu de calor a l'istiu; on hi hagi tota la llum necessària, de dia, i on tingueu tots i cadascun dels lectors tota la llum, sobrera, a la nit, ben instal·lada, ben repartida; on esteu asseguts amb la més gran comoditat, millor que al menjador de casa vostra; si no teniu un punt així, amb silenci i tot això que en diuen *confort*, el més aristocràtic permès, creieu-me, no us hi encaparreu, amb una biblioteca popular.

B.—Hem d'acontentar-nos amb el possible. Ben bé podem aprofitar el saló de lectura actual i prendre una mica de paciència. La qüestió és que hi hagin llibres per a qui vulgui llegir-los allí o àdhuc manllevar-los.

A.—No insisteixis. Es veu que no hi penseu en la finalitat principal que la vostra biblioteca, a la vostra societat, ha de tenir.

Hi has pensat potser tu, en el que convé més? Precipitant-vos, potser amb bona voluntat, mal reflexionada, aneu a tenir uns dipòsits de llibres eternament tancats, com tants d'altres. Hem de fastiguejar-nos d'això. La vostra biblioteca ha d'ésser un instrument; no un fi. L'obra millor que pot fer no és acontentar quatre lectors: és crear-ne tres de nous, cinc, deu, mil, els que siguin humament possibles.

B.—Ja vindran quan tindrem força obres, tots els volums que poguem arreplegar.

A.—Ca! És un gros error. No són els llargs prestatges envidriats els que atreuen l'afany d'acostumar-se a llegir. Gràcies si algú sent la curiositat de repassar els títols dels lloms, l'única cosa que la major part de les vegades és posada a l'abast de la seva vista en l'actual sistema d'armaris omplerts i deixats estar.

Tingueu un saló a peu pla, tocant el carrer, on els desvagats entrin sense adonar-se; poseu taules agradables, amb gerros de flors si us plau, i seients que convidin a seure-hi un ratet; estenreu, tancats i oberts, uns quants llibres bonics, petits i mitjans i grossos, el uns amb bones cobertes, els altres amb uns gravats atractius, impresos amb lletra grossa, amb bons marges blancs...

B.—Calleu, calleu, sembla que bromejeu, irònic. Es unes obres ben bones el que ha d'interessar-nos més que tots aquets detalls de presentació. No han pas d'ésser dones i canalla que tinguin de venir a mirar *cromos i sants* i flors i violes.

A.—No ens entendrem. Tu representes la concepció rutinària, antiga; és a dir, no conceps, no has rumiat res. Es precisament una atracció que en podríem dir femenina, la que ha de xuclar a lectors incipients; i és *canalla* la que estaríem satisfets d'anar conquerint per tota la vida.

I el primer que hi posaria són llibres escolars, començant pels de primeres lletres! però llibres escolars d'aquestes que no tenen en totes les escoles perquè valen uns rals més que

els horribles llibres que encara castiguen els alumnes amb ratlles inintel·ligibles, repulsives.

La biblioteca donaria sempre la pauta, fins als mateixos mestres, dels llibrets més pedagògicament moderns, més didàcticament eficasos. I com s'hi podrien dalir infinitat de nens i nenes, i joves, i vells, comparant els textos usuals, per desterrar aquests! I com s'hi agafarien, per aficionar-se a progressar, i anar recordant, els semi-analfabets! Es el començ més lògic que pot tenir una biblioteca popular.

I sobre aquesta base anar bastint totes les ciències, totes les arts, tots els oficis, totes les activitats, totes les aficions, totes les literatures de l'univers.

B.—Que coses! Quants de mils llibres haurieu de menester!

A.—Molts o pocs, potser no tants com et penses. Jo començaria per un, o per dos, o per tres, per cinc màxim, els més iniciadors, els més pràctics, els més elementals, i de graduació més neta i progressiva, de totes les diciplines intellectuals o de capricis que hi ha en l'actual món civilitzat.

Els cabals que s'empren sense ordre ni concert els esmerçaria amb una orientació fixa, metòdica. Les *gangues* les deixaría escapar. O si volguesiu aprofitar-les n'extrauria el que pogués interessar el pla, i la resta la deixaria per l'esdevenidor com un *pot-pourri* caòtic per l'istil de totes les biblioteques de poble que no obeeixen més que a un afany de tenir una paret decorada amb barnís d'*instrucció*.

B.—Però no em negareu que el que voleu queda tot reunit en una Enciclopèdia monumental com la que tenim emparaulada...

A.—Desgràcia eterna! Fuig! No és això, no és això. Ja t'ho dic que no ens entenem.

Deixa les obres de consulta, d'innombrables toms, per altres biblioteques. Una Enciclopèdia com la que vols dir, mai no te l'estudiarà ningú. No s'ha fet per això. Els seus volums matussers mai redimiràn un ignorant de l'aversió a agafar un llibre; mai faran que hi hagi un lector més a la teva sala.

Comença, comença per manuals que no enfarfeguin, que no t'ho vulguin dir tot, que t'hi vagin ensinistrant de mica en en mica en una cosa. No maregis ningú amb un diccionari. Serveix-li els plats amb altres classificacions, amb altra amenitat, amb altre senderi. Fés obra paulatina i positiva.

B.—Tot ho trobeu malament! Ádhuc el més complet que s'ha editat al món; adquirit amb bones facilitats i per cost inferior al real!

A.—No perdis de vista l'objecte que ha de tenir la teva biblioteca a la teva entitat; la gent que ha de venir-hi; la gent que és més convenient que eduquis; el poble que ha de saborejar la menja espiritual que no li presenten bé en el rebost de llibres massa respectats...

Tots els llibres sobren si no crides el jovent i li agafes la mà i no l'emmenes vers la tauleta i no li acotes el cap, tot acostant-li els ulls damunt d'unes *vistes* que el captivin i no el deixin marxar fins més tard i que quan marxi senti la recança de l'amic fidel que és el llibre i torni a cercar-lo l'endemà.

Això no ho faràs mai, ni amb les teves Enciclopèdies, ni amb les teves Històries, ni amb els teus Catàlegs reclosos.

Més que dels llibres has de preocupar-te de les persones, de la part vivent d'una Biblioteca concurreguda com cal, i és fer Biblioteca nó el captar i comprar els llibres que un viatjant proposi o que li plaguin a un amic o a un correligionari. Es fer Biblioteca escampar els catàlegs; fer-los entrar pels ulls als díscols; ponderar-los, de viva veu, i per tots els medis, les belleses, les utilitats que poden ells descobrir si gosen d'atansar-se als fruits del geni i de l'ingeni humans; obligar-los moralment, persuasivament, a tastar els productes selectes de la ciència agradosa, de la litografia, de la literatura prudent, de les arts belles...

No ho somiem milers i milions de volums, com hi ha en altres punts; volguem resumir, triar, excloure, estalviar.

No comptant amb capital, —i encara que en tinguéssim— és bona labor la de no fer perdre temps als lectors que no volen perdre'l amb *filigranes* i provatures i repeticions. Ja que és neci de llegir tot el que cau a les mans, i és impossible d'assimilar-se tot el que s'ha editat i s'edita i s'editarà; escollim, de moment, aquelles obres que dèiem d'iniciació i de primers passos a totes les ocupacions dignes; i, de literatura, nacional i estrangera, collecionem, de moment, una obra, una sola, la que es consideri generalment la millor o una de les millors, o la més característica d'un estil o d'una tendència, dels autors de renom o que es mereixin un lloc en la nostra vitrina oberta a tots els vents i a totes les mans honrades. Res d'«Obres completes», pròpies dels ja bregats, dels especialistes, o bé dels amants de certs aspectes o de certes personalitats, en bona hora.

Quan es desperti la vocació d'algún concorrent a la biblioteca i necessiti i demani profunditzar més una matèria, ajudem lo posant a la seva disposició el que manqui. Es la missió complementària de la biblioteca popular, verament popular, que sigui almenys tan popular com ho són ja benauradament, les sales de lectures de diaris i revistes, d'aquestes sales que volem separar, tot imitant-les, de les sales de llibres que serveixin...

PERE REGULL

.....

Una sola mentida en mig de veritats, les fa totes sospitoses.

Parades de correus i galeres a Vilafranca

(Inèdit)

Dintre una vella llibreta procedent dels meus avantpassats, he trobat un paper amb una curiosa nota relativa a les parades que els córreus i galeres de Barcelona i de València feien a Vilafranca, vers les darreries del primer terç del segle XIX, segons pot col·legir-se.

La nota al·ludida no porta data, però no és aventurat de deduir-la de les vàries que la llibreta ostenta.

Sota una forta enquadernació de pergamí, el groixut quadern guarda més d'un curs complet de problemes aritmètics, ordenats i notables exercicis escolars de comptabilitat que testifiquen l'aplicació de Pau i de Pelegrí Coll i Lleó. Apareixen llurs noms, i una vegada també el de Jaume Coll, estampats en algunes planes junt a dates diverses, la més antiga de les quals és la de 14 de Novembre de 1824 i la més moderna la de 22 de Novembre de 1831.

La fulla solta que conté la nota va firmada per Pelegrí Coll: té una cara i mitja ocupades per comptes evidentment escrits de la mateixa mà i amb la mateixa tinta que la firma: la mitja cara restant porta la referéncia de les parades, estesa amb tinta més clara, si bé sembla deure's al mateix Pelegrí Coll, per tot el qual creiem poder-la suposar contemporània de la llibreta.

La repetida nota diu així:

PARADAS DE VILLA-FRANCA

Lunes. Sale la Galera de Barcelona, y llega a las doce de la mañana.

Lunes. Viene el Correo de Valencia, y llega a las diez de la noche.

Miércoles. Viene el Correo de Barcelona, y llega a la una de la madrugada

Miércoles. Viene la Galera de Valencia, y llega a las ocho y media de la mañana.

Jueves. Viene la Galera de Barcelona, y llega a las doce de la mañana.

Jueves. Viene el Correo de Valencia, y llega a las diez de la noche.
Sábado. Viene el Correo de Barcelona, y llega a las siete de la noche.
Domingo. Viene la Galera de Valencia, y llega a las siete de la mañana.

Si les comunicacions de la capital penedesenca amb Barcelona eren tan penoses i tardanes, calculi's si ho serien les dels pobles comarcans i d'altres de fora el Penedès que sols podien relacionar-s'hi passant per Vilafranca, i consideri's si havia d'ésser migrada la vida econòmica de totes aqueixes poblacions avui unides per una espessa xarxa de vies de comunicació que han multiplicat la riquesa de la nostra encontrada

† CLAUDI MAS I JORNET

Parers

Què ha d'ésscr un periòdic vilatà?

És per complaure algú que direm el parer nostre referent a la premsa forana, qüestió remoguda suara entre nosaltres.

Altrament no ho faríem, en bona veritat, segurs com estem de constatar una volta encara la ineficàcia dels crits humans per tal de desviar el curs fatal... imponderable, incomensurable, de les coses.

I això que no volem creure en la fatalitat i ens revoltem contra d'ella una i cent i tantes voltes cada dia com convingui.

Spengler ens sembla indesitjable en aquest punt (Spengler es revela en la seva obra « La decadència d'Occident » com a filòsof del fat).

Què hi voleu fer! Es pot no creure en la metamòrfosi i creure en una possible metamòrfosi.

És el nostre, diguem-ho tot seguit, un criteri eclèctic i de selecció. El nostre periòdic comarcal fóra un periòdic humà, essencialment humà, terriblement humà.

Vinguin els estudis més heterogenis, si d'ells es desprèn una lliçó d'alta civilitat diríem, vinguin articulistes d'arreu i portin com a tot bagatge un cor net i una pensa clara diríem encara, per tal de portar l'esperit de la ciutat a la vila. l'esperit de la vila fora-vila; al cove tota mena d'esplais literaris i ruralismes i comarcalismes decadents, la ínfima quantitat només perquè com diu el company és el públic qui paga, i el públic... però, que és tolerant admet doctrina també i l'assimila poc a poc, inconscientment si voleu. Doctrina, doncs, bona doctrina a ultrança!

Nosaltres els hem llegit tots els periòdics comarcals de Catalunya; nosaltres no n'hem trobat un segregant humanisme.

És clar que això té la seva explicació : allò del cercle viciós, sabeu? No tindrem un periòdic humà fins i tant que tinguen homes humans i no tindrems aquests si no els fem mitjançant el periòdic orientador de multituds.

I l'escola, dirà algú? Bah! potser que ni en parléssim, no en parlem on tot veí humanista és un autodidacte forçós, (i prenem la paraula en el més elemental sentit del mot : teòricament tot home hauria d'ésser un humanista)

A més a més, ens sembla el camí més curt el primer i a nosaltres ens agraden les dreceres.

I el folk-lore i la història i la botànica, i la geologia i la metereologia, i les defuncions i els accidents i els matrimonis i els naixements?

També tot això també hi cabria amb lletra més petita i en segon terme, però; mentre que l'altre ho posaríem al davant i amb lletra cursiva, perquè ho vegés tothom, peaquè ho llegís tothom, perquè ho comentés tothom.

Perquè, vaja, el senyor que fa la «manilla» i el dependent de darrera el taulell i el ciutadà de l'obrador no toleraran que els parleu de les criptògames-fibro-vasculars i en canvi s'empassarien, esguard guspirejant, un article que parli del Renaixement.

Un periòdic tot humanitat una ampla redacció escola de ciutadania. en fí.

SYCANDRA

Cobles de gebre

La Puríssima ens dú el blau,
Santa Llúcia l'escarlata
i, entre la molsa i la mata,
la seva orbesa suau

Les casetes de pessebre
es comencen de bastir;
de la coma al serení
s'estén un polsim de gebre.

El fret entumeix les plantes
i enrovena nostres mans,
mes les cares dels infants
són més ígnies i abrusantes.

Buits els cossis a l'eixida,
un palmó sec al balcó;
per cada nova cançó
una ànima esporuguida.

Et veig, sola, en les tenebres.
lassa, i el cabell al vent,
mentre bat el teu pols lent
i s'irisen tes palpebres

Ben Amada adolorida:
un Novembre més, passat!
Sense glòria ni combat,
s'esvaeix ta faç marcida

Però, Desembre arribat,
un estel, bella monjoia,
somriurà com una noia
dalt el celatge, penjat.

SOLER-FORMENT

Gravat del primer terç del segle dinou, representant una de tantes lluites d'aquells temps en què per un no-res «hi eren».

EL PRIMER TREN

Hivern. Cinc hores del matí. El cel és d'una color blau-negrosa, com de tinta aigualida. A l'horitzó pren tons vagament clars. La lluna i els estels són d'ntre una atapeïda flanja de núvols opacs. I la vermellosa claror de l'enllumenat públic sondeja la foscor. Les rues són desertes del tot: ni una ànima per enlloc. Una remor llunyedana fa presentir un auto.

Arribem a una plaça rectangular. Quatre siluetes humanes hi traüllen. L'estació del ferrocarril, a un costat, té una porta mig closa. A dins una llum trista —llum de nit d'hivern, fredolega i ensopidora,—destria les ombres. La sala, en la penombra, és circumdada per bancs acèfals. Hi ha dos homes asseguts. Desapiadadament, el vent matinal, fred i tallant, hi fa irrupció Darrera les finestrelles lluminoses, es mou una ombra d'ací d'allà I el fred estableix un mutual afecte entre aquells que s'esperen inlassables, gairabé fastiguejats, mentre el primer tren del dia nonat dorm, impàvid, al moll.

Són dos quarts de sis. Un guixet tot just obert ha cridat els viatgers. El tren, bruscament desvetllat pels seus *ménagers*, partirà d'ací a deu minuts, exactament. Un bitllet, un altre,un altre, un més... sis bitllets. Sis persones en marxa. Sis que se'n van amb el tren, amb el primer tren. Tren fill de la nit moridora i de dia naixent Els viatgers no tenen altra connexió que el tren (una màquina i set vagons). Aquell afecte creat per l'eventual companyonia ha romàs inèdit al capdamunt de la llengua; però, ha estat pregonat vagament pels ulls. Ulls de fred i de son. Ulls de viatger de primer tren.

Han passat onze minuts.

La màquina, en desvetllar-se, ha xiulat agudament, esqueixant l'espai. I els vagons, en partir, han xisclat amb dolor. Damunt els riells humitejats, el tren llisca suaument, més depressa, encara més.

Es el tren matiner que comença el seu quotidià romiatge. Romiatge afadigador i delitós.

Dintre els vagons. el flamareig dels llums titil·la. En un cotxe de segona hi ha un abric i un home estirats, a comoditat, damunt els confortables seients d'un departament. En un altre vagó, una dona pesa figues i un home l'imita. En un terç, dos homes —vis a vis—romanen indecisos: no saben si adormirse o esperar el sol desperts...

Les finestres, després que el tren ha deixat enrera tres estacions, s han pintat de color grisa. I de mica en mica el paisatge ha tustat els vidres acolorint-los. Gris el cel, negrosa la terra campa, verd-foscos els arbres, blavenques al llunyedar, les muntanyes, blanquinoses les masies. El tren corre bojament I el cel, la terra-campa, els arbres, les muntanyes i les masies fugen esporuguits a correcuita. I el bleixar del tren esdevé com el d'un ésser afadigat. La fumada de la màquina, blanc respir, aleteja damunt la negrosa corrua de vagons i es perd al capdavall.

Entrem a un túnel. L'òval truncat de l'obertura s'aborrollona. Petits núvols blancs acuden a les finestretes entelades. I fugen. A la sortida el cel és més clar, cada cop més clar. I el sol torna a cada cosa la color del dia anterior.

El tren s'ha anat omplint. A mesura que corre, els camps s'acaben i la ciutat es fa albirdora. I els riells es multipliquen i tornan a ajuntar-se. I el tren s'endinsa pel laberíntic encreuament i desix triomfador.

Però, abans el nostre tren era el primer, duia una llegenda, tenia per a nosaltres un encís. L'encís del primer tren. I ara que tenim la ciutat al nostre abast s'ha desfet l'encís. Ja no és el primer tren; és un tren qualsevol, anònim, vulgar.

P. SAMPERE

Els propietaris de la nostra comarca

La propietat és, entre nosaltres, un greu error. Estem, en general, orgullosos de la nostra organització agrícola, econòmica i social, amb la rabassa morta que ès una cosa ben nostra, i diem que reuneix totes les bones qualitats per fer donar a la terra tot el rendiment i fer tenir al pagès amor, com si fos talment cosa pròpia, per al tros del seu conreu. Avui en dia això és un mite. Podia ésser una realitat cinquanta o més anys enrera, quan el propietari vivia amb els seus rabassers i sentia llurs angúnies i llur goig, llavors que la vida diferia molt de l'actual.

Ara el senyor Tal, propietari a Vilafranca, que és un home modest i viu de la manera que pot, amb els quatre diners que fa del vi, trampejant les bones anyades amb les dolentes, que mor i els seus fills, acostumats a la vida moderna, s'han basquejat per viure bé, tot seguint altres viaranys ben diferents a la agricultura—perquè hom diu que és pobra—. Generalment no viuen ni a la vila. Van a la masia a l'època de batre o de veremar i a l'hora de fer comptes per saber quant dóna l'hisenda Amb ploriqueig, diuen que enguany, per exemple, les terres els han donat el tres o el dos per cent i que si no fos perquè són un llegat dels besavis les vendrien. I heus ací l'engany de la nostra organització social agrícola: el pagès ofrena els fruits al propietari sense costar a aquest cap mal-de-cap i això, i el fet d'ésser llegat que-se li ha fet entendre ha de conservar per tal com, si no ho fes, potser vindrien de l'altre món a esgarrapar-lo, influeix a fer que el propietari s'acontenti amb un interès irrisori, tot dient —o, optimisme malsà!—que un altre any serà millor i condemnant amb aquestes paraules la pobresa derrotista de la nostra agricultura.

Un règim agrícola ben establert hauria de permetre que la terra rendís any per altre, un sis per cent o, altrament, renunciar a les propietats en profit de la gent apta. En cap país d'Europa trobem l'absurditat que un terratinent es conformi amb què els conreus li reportin interessos tan ínfims. Vet ací perquè el propietari sempre serà pobre i, a remolc seu,—la qual cosa es més de plànyer—el pobre pagès.

A. M. GENER

.....

L'Exposició de Modernisme Pictòric Català

Atrets per l'importància del títol, visitàrem l'Exposició a les Galeries Dalmau . Preparats per a grans sorpreses, quedàrem altament retribuïts. És una exposició, la del Modernisme Pictòric Català, on el visitant, per disposat que estigui a considerar, testudiar i àdhuc a admetre—tan gran és el desig de descobrir un caire nou a la veritat causada — les evolucions de la pintura, roman desconcertat davant de moltes de produccions.

L'introductor de l'Exposició Sr. Sebastià Gasch, que signa el comentari que precedeix el catàleg, prepara el visitant amb paraules destres i raonaments persuasius per al gran esdeveniment; però l'efecte, malgrat de la preparació tan necessària, no deixa d'ésser esfereïdor. I no és que manquin en molts dels quadros exposats detalls ds bon gust i que l'execució general no indiqui clarament les forces sobrades dels artistes per poder pintar en bon català, com podríem dir, assequible i comprensible. Naturalment que no és l'art de Dalí el que ens fa dubtar; el seu art, diem ho d'un cop, es mereix la toia. Salvador Dalí ja la portava guanyada d'ençà del Saló de Tardor amb la seva «Figura sobre unes roques» i no volem trigar més a concedir-la-hi.

La preocupació cabdal del pintor modernista, que és la d'innovar dintre l'art, de purificar-lo, d'arrencar-lo, de les mans de les mitjanies on, debi-

litat i imitatiu, acaba per decaure en un academisme llastimós, el porta a realitzar esforços difícils que són tan estranys a l'art com l'academisme que voldriem guarir. Difícilment podríem admetre com un art la producció desviada que no causa altre efecte que la llàstima o la hilaritat L'art de Dalí és grotesc. Ni és possible de reconèixer-li una sensibilitat per al dibuix, ni per al color, ni per a cap principi reconegut fins ara artístic, perquè tot això no es troba en els seus quadros. Em podria dir un entès en la matèria que Dalí no pot emprar aquests mitjans antiquats o degenerats o eclèctics per expressar el seu pensar; però aleshores, com reconciliaríem el seu art amb el de Picabi, Wlaminck, Laurencin on una admissió de la línia, del colorit i de l'expressió és francament risible? En parlar de l'expressió em cal referir-me al paisatge de Wlaminck que causa una impressió profunda i on l'artista amb mitjans originals i poderosíssims ha obtingut un gran efecte. No puc menys, en parlar de Wlaminck, de consignar ací l'opinió sincera que si tot el modernisme estranger es desenrotllés amb la mateixa força no vacillaríem un instant a reconèixer la importància i la vàlua del moviment.

Entre els artistes catalans contemplàrem les obres Sunyer, Monpou, Gausachs, A. Mesa, Ricart, etc. És un conhort poder-se deturar davant aquests oasis hospitalaris assenyadament distribuïts en les sales àrides de l'Exposició. La satisfacció és gran en contemplar, per exemple, les dues natures mortes de Mampou, d'execució i tonalitat que deixa dubtes sobre el talent de l'artista. Sunyer exposa un petit oli exquisit, d'una llum ombrívola que banya suaument una figura de noia tractada amb la destresa d'un mestre. Gausachs ens ofereix un gerro de flors que trobem ben interessant; però, tot just ens girem cap a l'altre costat, trobem un retrat seu que ens produeix una sorpresa dolorosa. A. Mesa tant com a pintor de natura morta com a paisatgista va agradarnos molt, el mateix que Benet, qui exposa dos paisatges delicats que cridaven l'atenció per la seva bondadosa prudència.

Una forta impressió de vida sovint violenta, es desprèn dels quadros de l'Exposició. Alguns, naturalment, no diuen res; altres, brutalment, dolorosament ens porten un missatge que, de vegades, no acabem de comprendre i sortim dubtant si aquest moviment imperfecte en si, mereixerà una influència en la pintura de demà Podria ésser que l'ull pur d'una generació futura arribés a assimilar les diverses tendències que avui en dia ens ofenen per llur brusquetat.

MANUEL ALAYO

I nosaltres, què?

A la fageda d'En Jordà, a Olot, s'aixecarà un dia, aquest sever monolit en homenatge a Joan Maragall el poeta de l'íntima emoció. AVilafranca, les commemoracions en pedra no s'estilen després de la de Milà i les altres...

Cròniques banals

SIMFONIA NEGRA

La bellesa blonda va en decadència. En aquests temps de *jazz* i de feixisme, ço que impera és el negre per tot i sobre tot. Des de la música a la roba interior, des del color de la pell fins al fons de l'ànima.

Hom creu que aquesta afició al color negre és una moda que priva en el superflu i banal però no és certa tal afirmació, puix en altres esferes tothom recordarà les recents exposicions d'art negre a París, l'èxit esclatant dels novel listes negres i, a Barcelona mateix, aquell tenor negre que ens presentaren els «Amics de la Música» i el Quartet negre que se'ns anuncia ara.

El negre que arribà al seu triomf amb el *charles* i l'èxit de Josefina Baker— aquella negressa tant parisenca i tan bella (més que moltíssimes blanques)—acaba de consagrar-se amb el Black-Bottom, l'última dansa, uua follia més, una moda... «palpitacions del temps», que diria l'ex-*Xenius*.

La causa d'aquest fet, és una tornada a l'orientalisme o una exacerbació de la mania *ianqui?* Qui ho sap? El fet tanmateix no pot desconèixer-se

Plorem els romàntics la mort de les nostres darreres illusions, de les donzelles d'ulls blaus i llargues trenes rosses, de les barbes closes de color de les espigues, de les dames oxigenades enlluernadores: la teoria musical que dues negres valen una blanca va per terra i en aquesta immensa taula de joc del moro perd el vermell i guanya el color.

El que puny més és el pensar que molts dels que dansen al so del *jazz* dels negres i riuen amb ells... i viuen com ells, feren la seva fortuna comerciant indignament amb els seus pares o amb els seus avis.

FLY

NOTA BENE. La nostra darrera crònica va ésser escrita una vintena de dies abans que aparegués. Diem això perquè, amb anterioritat a la seva publicació, ja havien aparegut

els boxadors vilafranquins de què parlàvem

Remarcarem, però, que l'exhibició que feren, si engrescà i distregué extraordinàriament el públic, ens demostrà que la seva qualitat és tan minsa que no tan sols no faran trontollar el nou setial de Gene Tunney sinó que ni podran constituir un nou bon gènere d'exportació penedesenca.

F.

.....

El temps al temps

L'IDIOMA "NOU"

Un reial decret encara moll, emergit de Madrid, ha elevat oficialment i d'una manera automàtica, amb la natural sorpresa dels tiris i dels troians, a la categòria d'idioma la parla catalana.

Són encara xopes les nostres oïdes de les acusasions fetes a la nostra llengua vernàcula, «Dialecte!, dialecte!», hom deia. I vet ací que ara de R. D. se la nomena idioma, amb dret a tracte igual que la oficialment oficial, i es disposa que siguin cridades les persones necessàries —convingudes com a necessàries— per tal «de fixar la seva puresa i conservació».

Quants de pots hauran caigut del cap de qui sap les lleteres per rompre's per sempre més! Adéu castells i adéu ovelles!

Nosaltres que no hem revingut encara de la natural sorpresa, ens preguntem: és això un principi o una fi d'honors al nostre idioma adés postergat? En el primer cas, per tal de garantir-ne la puresa i la conservació, caldrà pensar a revestir-la de l'ormeig precís. Un diccionari, a ju[illegible] nostre, si no hi ha escoles que l'aguantin, si no hi ha mans estimulades que el fullegin, si no hi ha ulls àvids que el llegeixin no serà sinó una tomba. I per fer una tomba—si és que la intenció veritable és aquesta— no cal remoure velles institucions ni malmetre'n els dognes de fe.

P. MIR I FONT

Un llibre de text vilafranquí

M'ha vingut a la mà—i no és la primera vegada—un petit llibre, de coberta verda, titulat «Rudimientos de Geografía y de la Historia de España y de Vilafranca del Panadés que, para uso de los niños que concurren a las escuelas de 1ª enseñanza de esta villa y su comarca, ha ordenado D. P. Torelló y Borràs», imprès a cal Pere Alagret l'any 1874. Durant una sèrie d'anys van estampar-se als obradors del senyor Alagret llibres y publicacions que es fan indispensables per a l'estudi de vida vilafranquina del segle passat i dels altres. D'aquesta guisa volia Pere Alagret palesar la seva amor i la seva passió per aquestes cases i aquests carrers que ens han vist, que ens veuen i que ens veuran fent tots els papers de l'auca.

L'epítom del senyor Pelegrí Torelló no és, certament res, de l'altre món. Però hauria d'ésser el primer capítol del vademècum del bon vilafranquí i del bon penedesenc. Jo em penso que a les escoles d'ara aquest fascicle és fora de circulació i, per tant, molts dels nois quan s'encaren definitivament amb el carrer no coneixen de la nostra vila més que l'actual silueta i no es preocupen del que hi ha hagut abans ni dels noms dels turons i dels torrents que són l'element principal de decorat del paisatge vilatà i extra vilatà. Carregat de bona fe, el senyor Torelló, que era mestre d'escola i que segurament no era compatrici nostre, va engiponar aquest volum que donava una succinta idea de la història de la vila i una de molt esfumada de la topografia local.

Jo recordo que, quan anava a estudi —a Sitges—, el meu mestre que no era sitgetà però que s'havia identificat amb l'ambient, ens feia aprendre de memòria uns apunts de geografia de la vila blanca i blava, fets d'ell els quals ens permetien de conèixer el nom i la situació de les muntanyes del massís de Garraf que fan l'escorta a Sitges, els torrents i les rieres, les cales i els caps que són la delícia d'aquell tros de Penedès costerer. I estic segur que aquesta identificació amb la terra té una gran importància en l'afecte que de molts d'anys professo per aquelles contrades d'on tants de records servo.

Dic això per significar la conveniéncia d'un retorn a l'estudi de la nostra petita geografia i de la nostra petita història. El resum del senyor Torelló és, reconeguem-ho, deficient, per bé que gonflat de bones intencions. En la part dedicada a la geografia calen determinades amputacions i destinar un més ampli horitzó a la nostra comarca i als nostres contorns. Quant a la història, convindria d'esporgar-la i posar-la al dia. Un cop fet això, l'Ajuntament hauria de declarar obligatori el nou llibre en el nostre ensenyament primari i, no en dubteu, la generació o generacions passades pel cedàs d'aquest compendi vilafranquíssim que al·ludim fóra sensiblement millorada i més afecta i apassionada per les coses de la vila material i espiritual que ens serveix de coixí.

Reconstruir Vilafranca, hem dit? Comencem, doncs, per Júpiter...—PERE MAS I PERERA

.....

Nadal - Reis

Exposició Agustí Ferré

Olis - Dibuixos - Ceràmica

(Organitzada per la «Gaseta de Vilafranca»)

Crònica

L'ESCOLA D'ART

Per tal d'informar els nostres lectors d'aquesta imminent institució vilafranquina, hem requerit dels iniciadors algunes dades, les quals ens en estat amablement facilitades.

—Caldrà que ens digueu què us proposeu amb la vostra escola d'art? —preguntem.

—Perseguim dotar Vilafranca d'un organisme netament tècnic i artístic per a l'elevació cultural popular i l'ennobliment del treball manual. No es tracta d'un intent comercial. Volem fer una escola on l'obrer, al qual és principalment destinada, trobi la base artística necessària per reeixir sense trabes en l'execució de les seves obres: pintures, ferres, mobles, edificis...

—I la dirigirà Jaume Busquets, no és això?

— Efectivament. En Busquets, és l'artista adequat, l'home que cal per a una institució d'aquesta mena. Ha estat alumne de l'«Escola Superior de Bells Oficis», i sent passió per aquestes tasques.

—Quant a l'organització?

—Com que percacem l'eficàcia pràctica, l'escola serà organitzada segons els mètodes més avinents. Una classe de dibuix explicat, obligatòria, indefectible, serà la base de tot altre ensenyament. Ningú no podrà entreprendre cap ulterior aplicació d'art, sense aquest afinament inicial i fonamental. Consistirà en comentaris i orientacions durant el curs, la qual cosa constituirà, de fet, un mitjà per revelar les vocacions i les aptituds. Els qui excel·liran, guiats per llur Director, podran començar las realitzacions pràctiques: el gravat en fusta i altres procediments, el repujat de metalls i cisellat; la ceràmica la decoració de sedes, els brodats, les orientacions decorativistes per a impressors, paletes, pintors decoradors...

Ultra això, per completar l'educació artística dels alumnes, es donaran cursets i conferències adequades. De manera que hom podrà exercitar-se en treballs propis del seu ofici i nodrir-se, alhora, de coneixements indispensables per a l'èxit. I de

més a més l'obra serà complementada per exposicions, concerts, lecturas, visites a museus, monuments o exposicions, excursions a ple paisatge per afinar la visió de la naturalesa i saber ponderar i copsar la llum i el color, etc.

—I les classes, seran en dies alterns?

—Sí, hi haurà dos dies de classe cada setmana, professades pel Director, el qual preparará la tasca pels dies restants. Per tal de facilitar la tasca, hi haurà dos cursets simultanis o siguin dues tandes de classes: l'una que començarà a les tres de la tarda i l'altra a les cinc, destinada principalment a obrers. Cadascuna durarà una horai mitja. Potser, sobre el terreny, caldrà rectificar l'horari? Ja ho veurem.

—Serà una excel lent escola.

—És el que volem aténer. Convindrà, però, l'ajut material de protectors desinteressats i d'entitats vilatanes que per compte propi, vulguin subvencionar l'obra per tal que la matrícula per a obrers pugui rebaixar-se.

—Informeu-nos, si us plau, de les matrícules?

—Senzillament, l'ordinària serà de quinze pessetes i la privilegiada —per a obrers— de deu. Les matrícules donaran als alumnes i les quotes als protectors, dret d'entrada als cursets i actes que es donin durant l'any. Altrament, caldrà el pagament d'una quantitat, al seu temps fixada segons la importància i duració, per concórrer als cursets

I atès l'objectiu, deixem, optimista, aquest interlocutor nostre qui s'emprèn amb tanta de fe l'Escola d'Art.

•••

PENYA DE LECTURA

Uns quants homes joves han constituït una penya per intensificar la lectura de les bones revistes nacionals i estrangeres.

Enmig de tanta penya motorista, futbolista i banal, dóna bo de consignar aquest nou esclat ben lloable.

•••

VISITA

El dia 14 passat va èsser entre nosaltres el senyor Puig i Cadafalch

Un dels nostres redactors va complimentar lo durant la seva curta estada.

IMPREMTA CLARET

La dèria del jovent d'ara és una zigazaga contínua que comença amb el futbol-espectacle i acaba amb el «charleston» i el «black-botton».

Sastreria X. Bayer

ANGEL GUIMERA, 61

Aquesta casa ha rebut provinent de les millors fàbriques, un gran assortiment de trajos d'alta fantasia, en els quals trobareu dibuixos de gran novetat, com són els de tipus Tutenkamen.

No deixeu, doncs, de visitar aquesta casa

FOTOGRAFIA NOVA

FERRERS, 24

Postals des de 3 pessetes

Reproduccions des de 5 pessetes

Treballs per aficionats

Ampliacions Treballs acurats

GASETA DE VILAFRANCA

Publicació quinzenal

Redacció i Administració: Sant Joan, 4

SUBSCRIPCIÓ

A Vilafranca: 2 ptes. trimestre

A fora: 2'25 ptes. trimestre.

Les vint cures vegetals de

l'Abat HAMON

guareixen la diabetis, albuminúria, artritisme i dolor, malalties del pit, del païdor, dels nirvis, del cor, del fetge, restrenyiment, llagues de les cames, etc.

Efecies segurs : Completament inofensives.

Laboratoris botànics i marins, de Barcelona.

Esclusiva a Vilafranca : Farmàcia i Centre d'específics de JOAN BOSCH

Placeta de la Vila, 5, i Cort, 21. — Telèfon 2

Proveu els nous models

OPEL

1926

Torpeus i Sedans, de 3 i 4 places

Consum 6 litres per 100 quilòmetres

Representant al Penedès:

JOAN FORTUNY FABREGAS

JOAN HILL

Importador

COMERÇ A L'ENGROS
Colonials : Drogues : Productes químics : Confitería · Licors de Marca : Queviures generals : Pesca salada

OFICINES I MAGATZEMS
Ferrers, 10, Font, 9
Telèfons núms 15 comercial i 159 particular.
Fabricació: Misser Rufet, 12
Apartat de correus, 12

Servei local i comarcal a domicili

Extractes Curtents i Productes Químics, S.A.

BARCELONA

Adobs, sofres, sulfats
i productes enològics

Dipòsit : carrer de Clascar, 24

DOCTOR SALA

METGE DENTISTA

Aparells or i cautxou
Malalties de la boca

Dimecres de 4 a 5 Dissabtes de 8 a 11

Rambla de Nostra Dona, 29 pral.

Gastrobiol Rossell

Medicació especifica contra les malalties de l'estómac i intestins

De venda:
FARMACIA INTERNACIONAL - Rambla del Centre, 17 - BARCELONA

Xamp-Most.

Xamp-Most?

Xamp-Most!...

Xamp-Most!!!...

ADQUIRIU LA

BOMBA BLOCH

no necessita engrassament

Representant dipositari per la comarca: JOSEP GUITART
Llautoneria i Electricitat

FERRERS, 72 TELEFON 72